

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravnništvo „Slov. Gospodarja“ v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušlja do odpo-vedit. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Cekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

Razmere v Narodni skupščini.

Včeraj je bila po predpisu ustave otvorjena narodna skupščina, ki je bila sklicana za dan 5. oktobra. Doba treh tednov, ki je med tem potekla, je bila po večini porabljena za verifikacijo poslaniških mandatov. Potrebna je instanca, ki mora izjaviti in odločiti, ali so poedini poslaniški mandati pridobljeni po predpisih zakona in ali imajo izvoljeni poslanci vse tiste lastnosti, ki jih predpisuje ustava in zakon. Ako je kakšen mandat bil pridobljen z nasiljem, podkupovanjem ali z drugimi nezakonitostmi, ali pa, ako kakšen izvoljen poslanec nima vseh v zakonu zahtevanih lastnosti, se njegov poslaniški mandat ne potrdi.

Verifikacija mandatov.

V nekaterih državah je verifikacija poslaniških mandatov stvar posebnega sodišča. V naši državi pa pripada parlamentu samemu pravica in dolžnost, da verificira mandate izvoljenih poslancev. Tako postane ta posel, ki je pravne narave, politično delo.

V vseh parlamentih, ki imajo verifikacijsko pravo in nalogo, vzbujajo verifikacija mandatov težke boje. Morali bi se čuditi, ako takih bojev ne bi bilo v našem parlamentu, kjer se strasti kmalu razpalijo in borba hitro vname. Prišlo je v verifikacijskem odboru, kjer sta našo stranko zastopala poslanca dr. Hohnjec in dr. Hodžar, in tudi v sami narodni skupščini do ostrih spopadov med opozicijo in vladnimi strankami. Ko se je burja podela, je nastopila tišina, in vsi poslaniški mandati z izjemo treh so bili verificirani. Za dva mandata, in sicer v bihačkem in v sarajevskem okrožju, je določena uradna preiskava, ki mora preiskati vse nerednosti ter dognati, ali in v koliko bi bile te nerednosti vplivale na izid volitev. Eden mandat, in sicer sina ministrskega predsednika Vukičevića, se ni potrdil, ker baje še ni star 30 let; zato dobi poslaniški mandat njegov namestnik. Uničiti bi se tudi moral mandat samostalne demokratske stranke v Ljubljani, ker znaša samostalno-demokratska večina samo 23 glasov ter je bila pridobljena z nepravilnostmi, goljufijo in nezakonitostmi. Izgube ljubljanskega mandata je samostalne demokrate rešila Davidovičeva demokratska stranka, ki je v tem vprašanju potegnila z opozicijo.

Izvolitev skupščinskega predsedstva.

Po verifikaciji poslaniških mandatov je bila volitev predsedstva narodne skupščine. Za predsednika je bil izvoljen radikal dr. Perič, za I. podpredsednika demokrat P. Markovič, za II. podpredsednika pa član bosanske musli-

manske stranke dr. Hrasnica. Izvoljeni so tudi bili 4 tajniki narodne skupščine, med njimi poslanec SLS Andrej Bedjanič, ki bo vršil posle prvega tajnika.

Z izvolitvijo skupščinskega predsedstva, osobito s tem da je bil za predsednika izvoljen član radikalne stranke dr. Perič, je Vukičevićeva vlada izvojevala veliko zmago ter utrdila svoj položaj. Isti čas pa, ko se je v narodni skupščini vršila volitev predsedstva, ki pomenja zmago za vladino koalicijo, je tej koaliciji zadal precejšen udarec Ljubomir Davidovič, predsednik demokratske stranke. Svoje mu poslaniškemu klubu je takrat pisal pismo, v katerem izjavlja, da odlaga mesto predsednika kluba in ob enem demokratske zajednice, v kateri so poleg demokratov tudi še bosansko-hercegovski muslimani.

Razmere v demokratski stranki.

Davidovič je borben politikar, ki je vzrastel v opoziciji proti radikalom. Njegovi govori so ostro opozicijsko barvani tudi zdaj, ko je njegova stranka z radikali na vladi. Da je prišlo do koalicije (zveze) z radikali, ni njegovo delo, marveč del drugega demokratskega voditelja dr. Marinkoviča, sedanjega ministra zunanjih zadev. Vsled tega je Davidovič napram sedanji vladi ostal več ali manj nerazpoložen. V tem svojem razpoloženju ali boljše rečeno nerazpoloženju sili na to, da se morajo vse zahteve demokratske stranke, ki so jako številne in velike, takoj izpolniti. Ker se to doslej še ni zgodilo ter se tudi ni moglo zgoditi, je Davidovičeva nevolja zrastle ter ga dovedla do tega, da je odložil svoje predsedniško mesto v demokratski stranki.

Klub demokratskih poslancev je takoj potem, ko je Davidovič dal ostako kot predsednik, vplival na Davidoviča, da bi ostavko umaknil. Želeli je, da bi se razmere v demokratski stranki razčistile in uredile, da bi tako vladina koalicija bila rešena potresljajev, na katere stavi opozicija velike nade. Parlament ima izvršiti velike naloge, pred njim stoji dolžnost dela, za delo pa je potrebna sloga in vzajemnost. Sloga jači, nesloga tlači.

Vse na agitacijo za „Slov. Gospodarja“!

Radič-Pribičević

v prijateljskem objemu.

Dva politična osamljenca sta se našla ter sklenila prijateljstvo. Nista prava prijatelja med seboj, prišla sta samo radi tega skupaj, da bi ne bila prisiljena ostati vsak za sebe. Radič in Pribičević sta to. Podala sta si roke ter se prijateljsko objela. V sobi narodne skupščine je Pribičević sedel poleg Radiča, kateremu navdušeno ploska, katerega pa tudi potegne za rob suknjiča, kadar Radič v svoji neukroteni strastnosti skoči pokonci ter bruha iz sebe besede in psovke.

Kdo bi si mogel misliti večjega političnega nasprotstva, nego je bilo ono med Radičem in Pribičevićem? Radič je o Pribičeviću govoril samo kot o nasilniku, batinašu in nasprotniku Hrvatske. Pribičević pa mu je očital protidržavno govorjenje in rovarjenje, špijonstvo v službi drugih držav, hrepenenje po razbitju naše države itd. Radič je bil ne samo avtonomist, marveč republikanec in zagovornik samostojne Hrvatske v okvirju sedanje države. Pribičević pa je bil neizprosni centralist, protivnik vsake avtonomije, katero je obsojal kot separatizem (razkosanje in raztrganje države), glavni soustanovitelj sedanje državne ureditve, ki je velesrbskega značaja. Radič se smatra za zagovornika kmetske politike, Pribičević pa je zastopnik gosposkega liberalizma, ki je s svojimi bankami kmetskemu ljudstvu prizadel toliko zla in gorja.

Kdo bi si torej mogel misliti večjega nasprotstva, nego med tema dvema političnima voditeljema? In vendar sta se našla. Tisti, ki se je skrival v luknji v svojem stanovanju, in to je Radič, se je znašel v prijateljskem objemu s tistim, ki ga je spravil v luknjo, s Pribičevićem.

Ta zveza političnega prijateljstva vzbujajo posmeh, vzbujajo dila bi tudi pomilovanje, ako bi ta dva politikarja bila vredna usmiljenja. Tako pa sta oba dva zaslužila svojo usodo. Politika obeh je doživela polom in zato sta se našla, da drug drugega tolažita ter po možnosti drug drugemu pomagata iz obupnega položaja. Skušata kakor dva politična pajka spresti nitli napram drugim strankam, napram radikalom na eni, napram demokratom na drugi strani, pa nobena teh dveh strank noče igrati uloge muhe, ki se da zapresti v pajkovo mrežo. Tako ostaneta sama, da kuhata jezo v prijateljskem objemu.

Štefan Lazar:

TITANA.

Roman.

Iz madžarščine prevedel Fr. Kolenc.

(Dalje.)

Na obrežju so ga obsipali »džen-rišisani«, človeški konji. Golnice gole, na glavah dežnikom podobni veliki klobuki. Na dvokolesne male vozičke so kazali in z lesenim glasom klicali: Kam naj vas peljem? Kam naj peljem? — Mutsuhito Dsain se je, oblečen v angleško obleko, vsedel v en mali voziček in je priklanjajočemu se človeškemu konju rekel:

— Džin-Džen-Dži . . .

Obrežje obsedejo drobne žene in možje, pred njimi majhne kište, v kištah še manjše posode in v posodah se pari juha, testenine. Z uslužnimi prikloni se pripogibajo in ponujajo svoje blago, jedi, različne čudne igračke. Vsi so tako prijazni, ljubki in smehljajoči se! Tu ni neznanega prerivanja, kakor v ameriških pristaniščih, ni babilonske zmešnjave, samo dženrišisani kričijo, toda njihovi uslužni gibi in dobrosrčni smeh otopi njihov kričeči glas. Drugi svet! Amerika je vedno ropolajoče kladivo, to pa je smehljajoča se domovina cvetja, okusa in umetnosti . . . Mali, lahki voziček hitro drda in je z velikimi skoki izginil v človeški množici, ki je tiho valovala naprej.

V vratih pagod so se mu režali granitni nestvori, ko je pogledal izpod solnčnika na vozu: Mutsuhito Dsain, bodi pozdravljen! Tu in tam so se dvigali nad mesto vrhovi: svetli stolpi svetišča Buda, Amidaha, Bentena, tisočokega Kvanona in drugih bogov. Na zapadu vlada drug Bog . . . Z nekim otroškim navdušenjem je gledal na svetišče »Skakajoče želve«, pred katerim je dženrišisan v teku vlekel lahki voziček, potem pa je dvignil pogled na enega izmed džin-džen-dži-skih zelenih gričev, na katerem je stala njihova stara hiša . . .

Voziček je ropotal po mrkih, črnih ulicah in pod vnožjem zelenega griča je džen-rišisan naglo obstal. V vnožju

so se vrstil majhne kočice, cvetlični vrtovi, bombaževa drevesa. Po rebu griča pelje navzgor rumena pot, boljše rečeno stezica. Vrtove je obrasel bršljan, zemlja kot da diha, tako poseben in težek duh razširja, cvetlični grmovi dihaajo ljubezen, njihova duša, duh je tako na debelo prepojil zrak kot olje ali med. To je svet! To je Japonska! To je draga zemlja! In tam je njihova sveta očetovska hiša na cvetočem rebu zelenega griča . . .

Tam čaka njegovo malo, zvesto dekle: Zvonček . . . Ali je morda že postala začasna žena kakega mornarskega čaktnika in ga je pozabila. Ko je lani šel v Ameriko, jo je pustil z materjo, gospo Breskev v svoji hiši in je skrbel tudi za njeno preskrbo. Hiša je sedaj taka, ko da je izumrla. Šel je naprej. Ob stezi je rastle praproto. Džen-rišisan je na mišičasti rami z lahkoto nesel za njim težko prtljago.

Na velikih vratih sta potrkala. Na notranji strani je nastal neki šum in vrata so se kmalu odprla na obe strani. V poltemi se je prikazala stara tetka, pogledala je gosta, potem pa je padla na vse štiri in se je z nosom dotaknila praga.

— Naš gospod je prišel! — je klicala, med tem je zopet padla na čelo, potem pa se je naglo dvignila in mu sezula čevlje, ker japonska čast ne dovoljuje, da bi kdo obut stopil v hišo.

— Kako ste, tetka Breskev?

— Kimala je, da dobro.

— In kako je Zvonček?

— Dan-kok, bogati bog, jo je blagoslovil z lepoto in zdravjem . . .

Po ločnatih preprogah ga je peljala v nadstropje. Povsod je zijala nasproti pusta, bleščeča praznina in snaga. Vstopila sta v velikansko dvorano, stene so bile iz poslikanega papirja in so se dale zviti, ena stran je odprta, služi kot nekaka veranda in nudi krasen razgled proti nagaškim hribom. Mutsuhito Dsain je obstal in pogledal na sinje-modro nebo.

— Gospod, ali niti ne vprašaj, kje je Zvonček? — ga je zrla žena z drobnimi mačjimi očmi. — Oh, ko bi slutila, da si tu . . .

Skrajna stranska stena se je odprla in prikazal se je

sladek, okrogel obrazek. Velike, globoke oči so se na široko odprle in s počim ptičjim glasom je zakričala:

— Mutsuhito! . . .

Z drobečimi koraki je pribežala ven ko kaka ljubka, skakljajoča srnica, smehljajoč se je razširila roke, potem pa se je vrgla pred njegove noge in je blaženo zaihtela.

— Moj dragi se je vrnil . . . Mutsuhito . . . Vrnil se je k svojemu Zvončku . . . Zahvaljen, zahvaljen veliki Bog!

Sinje-modri plašč, na katerem so bili všiti sivi, zlati in črni metulji, se je razprostrl po tleh, ko je nepremično tam ležala in se je lepo prilgel telesu. Mutsuhito Dsain jo je ganjen dvignil, poljubil pa je ni . . .

Zvončkova na poljub stisnjena usta so se trepetaje odprla. Pogledala je ljubljeno, ki se je vrnil, in blaženi smeh je prešel v žalost.

— Ali je moj gospod lačen? — ga je nežno vprašala in potisnila je pred njega žametast pošter, da bi počival na njem.

Mutsuhito Dsain se je vsedel. Breskev je brezslušno izginila, da bi mu postregla z jedjo. Zvonček se je vsedla k njegovim nogam in ga je zrla s svojimi krasnimi očmi.

— Ali se moj ljubi veseli, da je prišel domov? — je vprašala boječe.

Mutsuhito Dsain je prikimal, globok vzdih pa ga je izdal.

— Bol imaš . . . — mu je zrla do duše drobno dekle.

Tiho je vstala, tužno-nežno je prosila odpuščanja in je odkakljala ven, da bi materi pomagala. Stena je stopila na mesto.

— Revica . . .

Mutsuhito Dsain je sedel na črnem polstru, roka mu je mrtvo visela na kolenu in v tihoti se je zamislil. Duša mu je letela daleko preko morja . . .

Mir je ležal nad hišo, sedaj pa je stena zaškrpala v tečajih in prikazala se je Zvonček. Na krasnem porcelanu, z zlatimi cvetkami, je prinesla posodo za čaj in vkuhan sad. Za njo je prišla s smehljajoče-temnim obrazom Breskev in je na rudeči lakasti taci položila pred znanstvenika v drobnih posodah s pokrovi narezanega vrabca, nadetega